

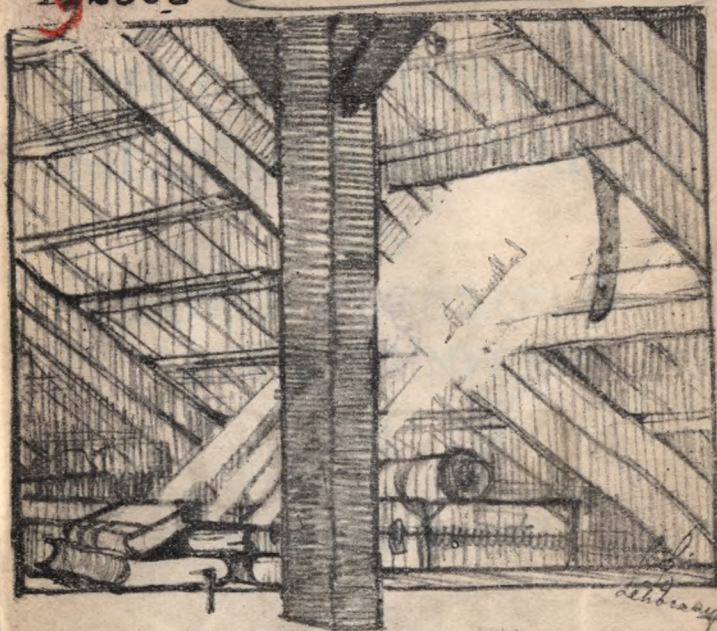
192.903

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

102903

192903 1

WIKTOR . A
BIBLIOT
MECZOLALNA

IRTA:

Br. PODMANICZKY . PAL .

B

MIKOR A BIBLIÁK MEGSZÓLALNAK...

ÉS EGYÉB ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK.

ÍRTA :
Br. PODMANICZKY PÁL.

KIADJA A BETHÁNIA-KÖNYVKERESKEDÉS.

P. o. könyv
1262 ja

192903

Mikor a bibliák megszólalnak . . .

Tavaszi időn történt, vasárnap reggelén.
A napsugár a padlás ablakán
Belépett és körültekintgetett.
Sietve végigsiklott mindenben,
A padlás kormos, porlepett világán.
Aludt ott minden, ámde ő azért
Az életet fakasztó nap sugára,
Hogy ott, hová belép, álmot ne tűrjön.
Amit kívánt, azt végbe vitte most is :
Egy pillanat s imé zsibongani
Kezdett a padlás.

Egyik zugában, sok lim-lom között,
Nem értem, nem tudom, hogyan, miképen,
Csak együvé került négy biblia.
Négy elfelejtett, félre is dobott,
Sorsát, a búsát egyre csak kesergő
Vén biblia.

A napsugár, hogy felköltötte őket,
Fel-felbúgó, csöndes panaszszavával
Megszólalt mind a négy
S elmondta egyik is, elsírta másik is
Komor történetét.

* * *

A sort megkezdte az,
Melyet még mostan is
Megsárgult lapjai közébe préselt
Hervadt virágok bágyadt illata
Lengett körül.
Rég múlt időkről halk hangon beszélt.

Szépséges lányka bibliája voltam,
Kin a tavasznak minden zsenge bája
Ott tündökölt szemet, szívet vidítva.
A hajnal tiszta, fényes harmata
Még rajta reszketett egész valóján
És tükröződött benne tiszta fénnyel
Az ég boltjának mélylőn kék azúrja.

Egy reggelen fehér kezébe tett le
Az édesanyja engemet szelíden
És homlokon csókolva őt imígy szólt:

„Olvasd e könyvet, melynek lapjain
A pásztor szól tehozzád, gyermekem,
A pásztor, aki érted vérezett;

És megmutatta, mily nagyon szeret;
A pásztor, aki várva várja, lásd,
Hogy bízd reá magad teljes sziveddel
S a földi úton a menny felé vezessen.“

Szegény anya! Megérte még,
Hogy lánya engem félretett
És olvasatlan otthagyt a polcon.
Szegény anya! Hajh, mennyi könnyet hullatott.
Elköltözése órájában
Ezért szakadt föl szíve mélyiből
A legfájóbb sóhajtás.

És jött az élet
S a lányka léptei elébe szórta
Csalóka, talmi kincseit
És szűnös-szüntelen fülébe zsongta
Sok-sok hazug ígéretét.
S eljött a nap, mikor mézes szavával
A férfi megjelent előtte,
A várva-várt, keresve-keresett
S így szólt: Lásd itt vagyok,
Bennem minden reményed
Valóra vál.

Oh, hogyha el tudnám beszélni,
Akkor minden lapom, minden betűm
Vágytól hogy izzott,
Hogy szinte vártam,
A láng kicsap belőlem

S vészthirdető tűzzé növekszik
S a lánynak megmutatja
A szörnyű szakadékot,
Amelynek ottan áll a szélén !

Hiába vártam és esengtem . . .
Némán kellett maradnom.
Eljött a nap, eljött az óra
S szegény leányka döntött,
Ám azt, ki érte vérét hullatá,
Jópásztorát csak nem kérdezte meg,
A polcon ott hevertem olvasatlan.
A döntés nagy napján kerültem ép
A legszélső zugába.
Eljött, minek el kellett jönnie . . .
A férfi arcáról lehullt az álarc
S oltár előtt tett esküjét
Galádul megtiporta.
Szegény asszonyt elhagyta
És léhán, vígan, gondtalan
Ma is valahol éli a világát.
Az asszony, karján gyermekével,
Maga se tudta, merre, csak elindult
S hogy nemsokára eltemette
A sír pihentető ölébe
Könnyel nevelt szép gyermekét,
A fájdalomba beleőrült.

Ma koldusasszony,
Ott áll valamely utcasarkon

S riadt szemében rémesen
Sír és kacag a téboly.

Engem meg itt a por takar . . .
Engem, ki elvezettem volna ahhoz,
Aki az út, az igazság, az élet
S az ő áldott nyomában
Ma is vezetném
Örök örömnék útján.

* * *

Megszólalt most egy másik biblia.
Kötésén vagy tenyérynyi tintafolt,
Mely széles csíkban
Az oldalát is végigfolyta.
Az ilyen biblia, világos,
Diáknak asztalán hevert.
S ez így is kezdte el történetét:

Diáknak bibliája voltam . . .
Ő volt a legdelibb fiú
Sok száz meg száz között.
Szobrásznak álma
Szebbet nem alkotott.
Amerre ment,
Ott boldogan, büszkén dobbant a föld.
S a szép testben fényes lélek lakott.
Elméje fénye úgy szikrázott,
Miként az esthajnalnak csillaga.
S bejárt multat, jelent, jövőndőt,

Minden titkot megértni vágyott.
Majd sasként föl, magasba tört,
Majd bányászként a mélybe szállott.
Csodálva és ámulva várták mindenek,
A tudomány, művészet egyaránt,
Mit alkot majd dicsőt, nagyot,
Mi lesz az, miért feljegyzí majd
Nevét és érdemét
Történelem, emlékezet.

Ott voltam ép az asztalán,
Egyéb könyvek között,
Mikor egy estelen
Belép és asztalához ül
Egyik barátja s így szól:
„Barátom, megtaláltam azt,
Aki levette rólam a bilincset,
A test, a vágy bilincset.
Hiszen tudod, te vagy legjobb barátom,
Én lázadozva hordtam e bilincset.
Az orcám lángban égett,
Keserűség töltötte meg szívem
S a láncot, haj, hiába,
Csak nem tudtam kettészakítani.
De mostan, lásd, szabad vagyok
És boldogan magasztalom
Jézust, ki megszabadított.”
Szavára így hangzott a válasz:
„Az én világomat
Megvíthatatlan bástya

Veszi körül.

Be nem bocsátom ide a kísértőt.
A testi vággyal én mitsem törődöm,
A tudományt, művészetet
Szolgálja minden én időm, erőm.“

Elment, kit Jézus megszabadított
És egymaga maradt,
Kinek a tudomány, művészet mindene.
Kezébe vett azon az estén engemet,
Néhány oldalt elolvasott
És aztán félretett.

Az évek múltak . . .
Az ifjúnak meghódolt már a hír
És csak belépett hozzá egy napon
Ravasz orcával a kísértő.
Beszélni kezdett és szava
Olyan világos, érthető volt:
„Ó, értsd meg végre,
Van jussod az örömrre,
Van jussod néked is.
Nézd, hívogat kitárt karjával az öröm!
Jöjj és pihenj meg egy kisé ölében!
Utána bátrabb és merészebb léssen,
Meglásd, elmédnek röpte.“
A kísértő örömről szólt,
De másra gondolt.
Értette is az ifjú meg nem is,
Szívében mégis megfogant

A kísértő ravasz beszéde.
Előbb félénken és alattomosan,
Majd nyiltan és merészen
Testében is kigyulladott
A vágy szikrája
És csakhamar meggerjedett
És tűzbe borította testét, lelkét.

Előbb csak így szólt:
„Enyém az élet,
Enyém az élet öröme
S oly szép az élet,
Oly édes az öröm!“
A mámorral teli napokban
Szeme elé kerültem egyszer,
De félretett,
Mert attól tartott,
Komor szavam megrontja kedvét.

De egy napon kimondta:
„Az élet telje kell nekem,
Amit csak látok, minden az enyém;
Amit csak akarok, minden szabad nekem!
És másnap hozzátette azt,
Mit aznap nem mert még kimondani:
„Az Istent nem találom
És így is akarom:
Ne légyen Isten,
Ne légyen jó, se rossz,
Ne jöjjön számadás, ítélet;

Legyen szabad a vásár,
Vethesse le a zabolát
A vágy, a kéj!
Most már a könyvespolc zugából
Előkeresett engemet
És vad haraggal,
Gúnyos kacajjal
Szemét közé dobott.

Nem mondhatom tovább!
Utálat, förtelem,
Mit most emlékező szemem lát.
A büszke ifjú gyáva rab lett.
A fényes elme
Parázna képeken merengett,
A diadalmas akarát
Parázna vágy igáját vont.
A szív, mely egykor eszméért hevült,
Csupán az undok kéjre szomjazott.
Szépséges és hatalmas teste,
Erő és szépség foglalatja,
Sárban hevert
S elvette szörnyüség zsoldját.
Más testet sírnak férge rág szét,
Ezt élve kapta fogai közé
A rothadás.

Engem már akkor itt,
A padláson lomok között
Lepett a por.

Már nem kínálhattam neki
Szabadulást, vigasztalást.
Már minden elveszett.
Már késő, késő, késő volt . . .

* * *

A bibliák sorában most a harmadik
Kezdette el történetét.
Megtépett, szétzilált
Kötésén, lapjain
Valami fékevesztett, vad harag
Nyoma sötétlett.
A multnak szenvedése és keserve
Meg-megmorajlott némelyik szavában.

Én férfi bibliája voltam . . .
A férfié, a munka emberé,
Ki asszonyért és gyermekéért
Kora reggeltől késő estelig
S ha kell, estétől hajnalig
Csak ontja, ontja verítékét.

Szegény embernek volt szegény fia
S szegény leány lett élettársa is.
Dolgoztak mind a ketten,
S mire előkerült a bölcső
S beléfectetheték nagy boldogan
Fájuknak első bimbaját,
Házuk körül kihajtott
A jó mód védő, biztató sövénye.

És szólt a férfi asszonyához :
„Nem elég nekem az elég :
A sok, a minden kell nekem !
Mire a bölcsőben pihen
A második, a harmadik gyerek,
Bársonyba és selyembe takarom.“

Ekkor jött hozzá híradás,
Hogy édes atyja haldokol.
Ő ment, elébe roskadt
És várta Atyja ajkiról
Az áldás és búcsú szavát.
Az a halálnak állva küszöbén,
Halódó hangon így beszélt :
„Fiam, mikor hazulról elkerültél,
Tudod, kerestem még a kincset ;
Kerestem azt a kincset,
Melyet ez a világ,
Az elvakult. szegény világ
Tart drágalátos kincsnek.
Az évek múltak, egyre múltak,
S én egyre csak kerestem,
Kerestem roskadó erővel,
Kerestem bágyadó reménnyel
S meg nem találtam . . . “
De itt, e szónál csak kigyulladott,
Már-már kihamvadó szemének fénye.
S így folytatá :
„Fiam, a kincset mégis megtaláltam !
Mikor már elhagyott minden reményem

S erőm is elfogyatkozott,
A kincset megtaláltam, mely fölér
E dús világnak minden aranyával.
És megtaláltam, lásd, a bibliában,
Az elfelejtett bibliában,
Melyet a por lepett a polcon.
Ezért mondom neked, fiam :
Keresd, fogadd el ezt a kincset
S bár élned, halnod kell koldússzegényen,
Gazdag szegény leszesz te mégis!“
És ezzel engemet,
Szerette bibliáját.
Fia kezébe tett le.
Közben már-már kilobbanó szeméből
Aláperegtek rám
A hála drága könnyei.

Hiába volt bizonyágtétele . . .
Botor fia, kegyeletet hazudva,
Üvegszekrénybe tett el engemet,
De nem kérdezte tőlem,
Hol, merre van a drága kincs,
Mely atyját boldoggá tevé.

Ment és kereste azt a másik kincset,
A kincset, amely fénylik,
A kincset, amely cseng.
Kereste reggeltől napestig,
Kereste éjszakákon át,
Kereste s odaáldozá

A kincsnek mindenét,
Elméje minden gondolatját,
Szívének minden indulatját.

Kereste s megtalálta . . .
Előtte csakhamar,
Amint kívánta, garmadába gyűlt
A csillogó, hazug arany.
És ő, szegény botor,
Pompával ékes hajlokában,
Selyembe és bársonyba öltözött
Szerettei körében
Elhitte azt, hogy ő, a gazdag boldog is,
Immárom mindhalálíg,
Immárom mindörökre.

De egy napon fölötte
Csak elborult az ég
S a rákövetkező szempillantásban
Már úgy rémlett neki,
Hogy rászakad az ég,
Alatta reng, indul a föld;
Majd csönd lett, síri csönd
És ő feleszmélt s döbbenettel látta,
Miként a játszi gyermek öröme,
A tarka szappanbúborék,
Úgy foszlik semmivé
A kincs, vagyon, gazdagság, boldog élet . . .
Neki s szerettinek
El kellett hagynia

A szép, a dús, meleg hajlékot
S rideg, kopár falak közé rejtőztek.
Az asszony és a gyermekek
A selymet és a bársonyt fölcserélték,
Szégyen pírjával arcukon,
Fakó, keshedt ruhával.

Ekkor történt, hogy egy napon
Meglátogatta özvegy édes anyja
És megkérdezte szerető szavával:
Elindul-é most végre valahára
Keresni, megkeresni azt a kincset,
Mely édes atyját boldoggá tevő?
Fia gúnyos kacajjal válaszolt:
„Anyám, az a kincs rajtam nem segít,
Az hajlékot nem ad,
Se éhséget nem csillapít,
Didergő testünk nem takarja bé:
Arany, arany, arany kell énnekem!”
S hogy anyja engemet elővett
S szelíd, bölcs késztetéssel
Elébe tett az asztalára,
Vad, lázadó harag
Robbant ki a szívéből.
Markába kapva
Széttépett, szétzilált,
Majd földhöz vágva,
Sarkával megtiport.
Rá nemsokára
Szegény, békételen szívébe

Golyót röpített.
Szeretteit nem tudta látni
Szükségben, éhen, rongyosan.
S míg ő a temető zugában
Rettegve várja
A nagy napot, a számadásnak napját,
Családja keserű panasszal ajkán
Koldusként járja a világot.
De engem félredobtak,
Mint hitvány lim-lomot,
Engem, ki valamennyiőjüket
Gazdaggá, boldoggá
Tehettem volna.

* * *

A negyedik, utolsó biblia
Volt most soron.
Csendhez szokott,
Szerette mostan is a csendet,
Ezért halk, suttogó szavakkal
Kezdette el, mondotta el
Igénytelen történetét.

Öreg asszonynak bibliája voltam.
Vagy félszázaddal ezelőtt,
Az esküvője boldog napján
Galambősz lelkipásztora
Adott kezébe engem.
És szólt — miként ha látta volna
Prófétaszemmel a jövőt —:

Lehet, hogy eljön majd a nap,
Mikor mindenki elhagy,
De jól jegyezd meg,
Ha hittel megragadtad Őt,
Veled lesz akkor is az Úr!“

Az ifju párnak boldogsága
Rövidke három évig tartott.
Amint tetőpontjára ért
És boldogságuk boldog záloga,
Szerette gyermekük, a kis fiú
Piros kis ajkát megnyitotta,
Nevén szólítva apját, anyját,
Alattomos láz lepte meg a férjet
S erővel teljes ifju testét
Gyötrelmes néhány hét alatt
Halálra sorvasztotta.

Az ifju asszony özvegyen maradt.
Kis gyermekével karján
Egyedül egymagában állt
E szívtelen, önző világban.
Rokon, barát nem állt mellette.
Az életét is elvetette volna,
Ha kis fiát ölelve tartó
Szülői szent szerelme
Nem tartóztatta volna.
Ott voltam én, a bibliája
E bús napokban asztalán.
Mint drága emléket becsült meg,

A porszemet sem tűrte rajtam,
Minden napon nagy gondosan törölt le,
De föl sohsem nyitott
S én nem vezethetém el ahhoz,
Aki az özvegyeknek gyámola,
Az árvák atyja.

Két évtized következett most,
A tengődésnek, vergődésnek
Két hosszú, hosszú évtizedje.
Fiát az özvegy fölnevelte,
De teste-lelke holtra fáradt
S esengve várta, számolgatta,
Mikor könnyíti majd fia
Az élet már-már vállát sebző terhét.
Hiába várta!

Fia erében pezsgett, forrt a vér
S kergette, űzte idegenbe,
Hajtotta messze tengerekre
S elvitte át a tengeren túl,
A csábos újvilágba.

Az özvegy búsan, egymagában,
Reményevesztve ittmaradt
S fásultan rótta az élet robotját
Kora reggeltől késő estelig.

Oh, bár szólhattam volna hozzá!
De énnekem,
A féltett, tisztelt bibliának
Némán kellett maradnom.

Az évek múltak s rámozsdásodott
A cifraveretű kapocs.
Nem mondhattam neki:
Ha elhagyott fiad,
Ne csüggedj, mennyei Atyád szeret,
Hisz' odaadta érted Egyszülöttjét!
Nem mondhattam neki:
Békülj meg Isteneddel,
Ne lázadozz, ne háborogj,
Csodás szeretetét
Azzal mutatja meg az Úr,
Ha ostoroz, ha próbál!
Nem mondhattam neki:
Az Úr, ki megterhelte vállad
Súlyos kereszttel,
Erőt kínál neked:
Fogadd el és erős leszel;
Mindenre van ereje annak,
Ki Krisztus jobbát megragadta.

Szegény asszony! Csak vánszorgott tovább
Kora vénség terhével gyenge vállán.
Hiú remények mécsvilágát
Csak gyújtogatta, egyre gyújtogatta
A ráboruló éjszakában,
De hajh, az sorba' mind hamvába hullt.
Remélte, majd csak visszatér fia
És akkor minden, minden jóra fordul.
De egy napon valaki odaátról
Eljött szétnézni itthon

S elmondta, hogy fia
Ott mélyen meggyökerezett,
Asszonyt vett, van fia, van háza,
Sohase tér az már vissza ide.
Szegény asszony, mi könnye volt még,
Azt mind elsírta most
És még ízetlenebb
És még keservesebb
Lett néki a kenyér,
Mit a fiaküldötte
Csekélyke alamizsna juttatott
Úgy néhanapján asztalára.
Elmult egy évtized
S a posta egy napon gyászhiért hozott :
Fia halálhírét.
A gyöngye öreg asszony összeroskadt
S a könnytelen gyász órájában
Szívében eszelős reménynek
Csalóka fénye gyulladott ki.
Így szólt: „Fiam nem jött haza,
De hazajön, tudom,
Minden bizonnyal unokám“.
S miként lidérc nyomán a balga vándor
Halványodó szemét reászögezve,
Indult e halvány fénysugár után.

Én, némaságra ítélt bibliája,
Jól láttam: roskatag léptekkel
Végasztalan, reménytelen
Egyenest már a sír felé megyen.

Igaz reménység fáklyafényét
Föl nem gyújthattam néki,
Nem hirdethettem néki Krisztust,
Ki a Feltámadás és az Élet.
Most már a port sem látta rajtam,
De egyszer, jól emlékezem,
Kiperdült rám egy könnye még
Immár világtalan szeméből.
Ez volt a legutolsó könnye
És rajtam is maradt a foltja.
Ma is belémhasít a fájdalom,
Ha arra gondolok,
Hogy nem szólhattam néki ama napról,
Mikor az Úr, a mi Vigasztalónk
Orcánkról minden könnyeink letörli.

Szegény szive nem bírta már sokáig . . .
Azon a napon megszakadt,
Mikor elért hozzá a hír,
Hogy ott, a messze idegenben
Meghalt az unokája is,
Kit meg nem láthatott,
Kit egyre, egyre várt.

A temetés után való napon
Jött-ment népség széthordta mindenét.
Én nem kellettem senkinek,
A bibliát meg nem kívánta senki.
Egy férfi végül mégis elvitt
S otthon már-már belédobott a tűzbe,

Mikor az asszony ráripakodott:
„Füstöt vet majd a kályha tőle!”
Így fölkerültem a padlásra hát,
Ahol a cincogó egér futos
S a denevér az alkonyatra vár.

* * *

Négy biblia
Elmondta bús történetét.
Utánuk mostan
Ha megszólalna a te bibliád,
Mi volna az, amit elmondana?

Hirdetné néked a te bibliád is
Krisztust, aki Megváltód néked is,
Mert drága vérét hullatá térted
S kezéd fogván, vezetne,
Vezetne győzelemről győzelemre,
Gazdaggá tenne mindörökre,
Fölszárítná minden te könnyedet
És adna néked életet,
Melyben a béke és öröm örök.

Hozzá, hozzá, Uradhoz, Megváltódhoz
Hív minden embert a te bibliád
S hozzá akarna vonni téged is.
S tán olvasatlanul hagyd te is?
Egy csöndes órán hallgasd meg, figyeld meg,
Ha megszólal majd halk szava,

Mit mond el a te bibliád terólad . . .
Nem sírja-e, kesergi rólad is,
Hogy szíved megnyíltát csak egyre várja,
De hajh, hiába várja, mindhiába?!

Az új zsoltár.

Az este csöndes. Hallik messze távol :
Zsoltár csendül ki a biró házából ;
Az asszony s lánya ajkán zeng az ének
S könyörg a kegyelem nagy Istenének :
Szűkölködünk nagy mértékben
Segedelem nélkül,
Reménykedünk, örök Isten :
Te légy segítségül !

Biró uram hazafelé halad ;
Tünődve áll meg ablaka alatt :
Nem érti: ez nem zsoltár, nem tanulta ;
Bent most tanulják s íme kezdik újra :
Szűkölködünk nagy mértékben
Segedelem nélkül,
Reménykedünk, örök Isten :
Te légy segítségül !

Az ajtónak kilincse megcsikordúl
S nagyot nyitván, belép a gazda zordúl.

Az asszony s lánya föltekintenek:
Szívük önkéntelen is megremeg.
A gazda szól is már. Beszéde büszke;
Akarja is, hogy tépjen, mint a túske:

— No, fehérszemélyek: hát ez az új zsoltár?
Most értem: a régi tinéktek rossz volt már!
Ilyen koldúsének nem is akadt benne,
Mit a tisztas ember ajkára sem venne.

Leül. Le az asztalra zuhan ökle
S csak kél a szó belőle dübörögve:

— Hogy én szükölködnék . . . Hozzá nagy
[mértékben . . .

Ki oly gazdag, mint én, széles e vidéken?
Házam kettő is van, teli a magtáram,
Nekem van a legtöbb földem a határban,
Van három pár lovam s mennyi sok szép
[marhám!

A pénzemet talán meg sem számlálhatnám . . .
Nem is szükölködöm biz én nagy mértékben:
Dobos Mihály vagyok, mindenem van nékem!

Az asszony s lánya titkon, lopva sóhajt;
A szívük mélye rejti azt az óhajt,
Hogy szállna le mindhármójuk szívébe
A Megváltó igérte drága béke.
Mig ajkuk néma, mélyen odalent
Vágyó szívük mélyén az ima zeng:

Szűkölködünk nagy mértékben
Segedelem nélkül,
Reménykedünk, örök Isten:
Te légy segítségül!

* * *

Azóta elmúlt három év. Az este
Bíró uramat újra megkereste:
Fáradtan ül a házban egymaga
S míg mén az est s eljő az éjszaka,
Megsajdul szíve a sok gyötrelemtől
S a mélyben lent az ének szinte csendül:
Szűkölködünk nagy mértékben
Segedelem nélkül,
Reménykedünk, örök Isten:
Te légy segítségül:

Emlékszik rá ... Az asszony ezt szerette
Az új zsoltárból mindennek felette...
Most már nem énekel. Sir mélyiben
Már harmadik tele, hogy lenn pihen.
Csak élne! Hogy zokogna töredelme
S a hite bizakodva énekelne:
Szűkölködünk nagy mértékben
Segedelem nélkül,
Reménykedünk, örök Isten:
Te légy segítségül!

Valami nesz... A bíró összerezdül,
Sötét felleg száll homlokán keresztül:

Kis unokája álmában kacag ;
Ő sóhajt rá mélyet, fájdalmasat.
Szegény kis árva, apja sose látta
S az anyja is itthagyta nemsokára ...
Haj ! emmiatt a szíve oly nehéz :
Kerülgeti sötét kétségb'ésés.
A föld, a marha, gazdaság mi haszna,
Ha nincsen, aki vetne és aratna.
Maga dolgoznék, ámde gyöngé karja
Nem bírja már a munkát, mint akarja.
Már züllik is a büszke gazdaság :
Maholnap gyom veri fel udvarát.
Miben csak bízott, haj ! minden hiába :
Koldúsnak nő fel a szegény kis árva.
Te jó asszony, bizony te boldog voltál,
Ha bízva zúgott ajkadon a zsoltár :
Szűkölködünk nagy mértékben
Segedelem nélkül,
Reménykedünk, örök Isten :
Te légy segítségül !

Öreg Dobos Mihály bíró uram
Körültekint szomjan szomoruan :
Hol az új zsoltár ? Könnyen megtalálja ;
S hol annyit felnyitotta élte párja,
Amit keres, hamar reáakad
S olvassa már a drága szavakat.
Szívében kél alázat, büntudat
S az Úr szívéhez nyit neki utat.
Most tudja már, mit mondjon Istenének ...

Most jólesnék szívének már az ének...
És észre sem veszi, hogy kezdi halkan;
Varázsa vonja ellenállhatatlan...
S szegény, sebhedt szívére hull a balzsam,
Amint mind ércesebben hangja harsan:
Szűkölködünk nagy mértékben
Segedelem nélkül,
Reménykedünk, örök Isten:
Te légy segítségül!

Krisztus győzelme.

Szumátra szigetén, hol tajtékot hányva
Zúg völgyek ölén a Batangtoru árja,
Ott vívja csatáját a batak szíveken
Az Úr Jézus Krisztus Sátán hada ellen.

Sátán trónja áll még.
Mint pokoli árnyék,
Úgy ül vak félelem
A pogány szíveken.
Azt tartja a battak: *
Fölötted, alattad,
Mögötted, előtted
Szellemsereg röpked.
Zsarnok, kapzsi nép ez.
Szüntelenül éhes,
Mi csak neked drága,
Mindazt megkívánja.
Amit termelt földed,
Mind torkába töltsed.

* A nép batak, batta és battak néven szerepel.

S jó még ha beéri
Azzal, mit adsz néki
S vérszomja nem ébred,
Nem kívánja véred.
S nem fogja el a vágy,
Hogy csapjon lakomát.
Amit megneszelve
Elleneid serge,
Még nyársra aggatnak
Ünnepi falatnak.

Szellemmel az ember
Szóba állni nem mer.
Rendbe ügyed-bajod
Magad nem hozhatod.
A varázsló tudja,
Minek mi az útja.
Csak töltsd meg a markát!
Csak ne sajnáld marhád!
Majd a remény éltet,
Míg telt az erszényed
S népes az istálló.
Óh, bölcs a varázsló!
Tudja, a szellemek,
Ha elfogy mindened,
Jobb üzletre vágyva
Belekötnek másba.

Batak szívben sűrű sötét éjszaka:
Messze tőle a nagy Isten, Debata.

Hajh! hiába esd hozzá a szenvedő,
Embersorsra, bajra ügyet sem vet ő.
Más a dolga, más a gondja őneki,
Ember terhét magára nem veheti.
Szegény batak vágó lelke eleped,
Imáira, tudja, nem jó felelet.

Jövel, Úr Jézus! Mutasd az utat,
Melyet a battak epedve kutat.
El Debatától a te Atyádhoz!
Kész a kegyelme, szabadulást hoz.
Béke honává téve szívünket,
Rémeket onnan el-továtüntet.
Hajnal csillaga, jövel űzd te szét
Lelki sötétség gyötrő éjjelét!

Szi Morangkir felett föltetszett a hajnal,
Téres piacára
Gyülekezik a nép nagy zajjal, robajjal,
Nagy dolgokat várva.
Szellemtiszteletre nagy ünnepet ülnek;
Szi Atasz Baritát tiszteli az ünnep.

„Ne menj oda, testvér! Véred szomjuhozván,
Éhezve halálod,
Miként prédalesen vérszomjas oroszlán,
Sátán hada vár ott.
Ne menj oda, testvér! Az Istent kísérted!
Ne tedd vakmerően kockára az élted!”

„Királyom a Jézus, engedni szavának
Szent kötelességem.
Ő küld s bárha Sátán vad haraggal támad,
Mit árthat az nekem? !
Megyek s teszek róla, míg zúg szitok, átok,
Akár vérpecsétes, bátor bizonytságot.“

Fölzúg a pogányság, mintha menne hadba;
Zörren a pajzs, dárda;
Zúg ökleszorítva, fogacsikorgatva:
Várta . . . s mégse várta . . .
Nommensen, a bátor elébe odalép,
S szólja szeretettel Jézus üzenetét.
„Elvértett a Krisztus! Szabadságot néked
Drága áron szerzett.
Feltámadt a Krisztus! Halál helyett élet
Bíztatja a lelked.
Szerető két karját kitarja elédbe:
Halld meg hívó hangját, Batakország népe!“

A batak szív dobban, Sátán trónja roppan.
Az Isten lelke zúg . . .
Megsejti nem egy szív imitten-amottan:
Jézus Krisztus az út . . .
Út a szabadságra, út a békességre . . .
Várva-várt viradat közeledik végre!

És múltak az évek . . . Hullt az ige magva,
Mint az Úr ígérte, a százszorost adva;

Majd egyre dúsabban termő kalászt ereszt:
Ad tízezerszerest, ad százezerszerest.

Nommensen az ígét hirdette sokáig.
Isten kegyelmének láthatta csodáit.
Nyolcvannégy esztendő-t számlált áldott élte,
Amikor jó Úra hazahívta végre.

Mit az Úr rábízott, híven elvégezte,
Nyugalmat érdemelt a lelke, a teste.
Másfélszázezernyi keresztyén batagság
Koronázta híven megvitt nemes harcát.

S ahol dőre szívek szellemeket láttak,
Ahol laktak rémes emberlakomákat,
Batakország földjén zeng ma hálaének
Szabadító Jézus drága szent nevének.

Az öreg Li.

I. Li útnak indul.

Távoli Kínában eljött a vasárnap :
Sárga kínaiak az ígére várnak.
S Isten küldöttének ajkán meg is zendül
S szól a bűn-eltörlő csodás kegyelemről.

Öreg Li hallgatja. Úgy repes a lelke :
Ő a békességet már régen meglelte ;
Az ő ura Krisztus s Krisztus nyomán járván
Förtelem őnéki valamennyi bálvány.

Most az ige fordul s a bűnre mutat rá :
Hozza Isten elé, ki még meg nem vallá.
S az igehirdető ép azt magyarázza,
Hogy a fősvénység is bálvány imádása.

Öreg Li megdöbben. Igaz buzgalommal,
Mit rejt szive mélye, kutatja azonnal.
S látja szomorúan : valamit szeret még,
Táplálgatja titkon mammonnak szerelmét.

Vagyona van néki, egy darabka földje,
Még atyja szerezte, attól örökölte.
Ez a darabka föld, ez bálványa néki,
Miatta nem kedves szívének az égi.

Mire a nép oszlik s haza felé indul,
Öreg Li szabadul szive-gyötrő kintul;
Mert nagy eltökélés kél íme szívében:
Bizony mammon rabja nem lesz semmiképen.

Földje felől végzi: eladja s az ára
Ír lesz a szegénység nyomorúságára.
Földi gondnak terhe vállát ne gyötörje,
Embereknek szíve lesz a szántóföldje.

Maga felől végzi: „Uram, Tied legyen
Ami erőm, időm még megmaradt nékem;
Világosságomat ne takarja véka:
Téged dicsőítsen éltém maradéka!”

S mindezt megcselekszi. A világ kacagja;
Kivált az öccse, Csang jókat nevet rajta:
„Mondtam én, megjárja még a vén bolondja
Fehérek beszédje csak a mérget ontja.”

Mindenütt beszéli kárörvendő kéjjel:
„Menjen konkoly-hintni, járjon szerte-széjjel!
Azon, amit hirdet, rajta van az átok,
Még mint koldus tér meg, bizony meglássátok“.

II. Li megpróbáltatása.

Bezzeg csúfot vallott Csang próféciája:
Öreg Li kudarcát csak hiába várja.
Aki megátkozna, nincsen sehol senki,
Mindenütt mindenki dicséretét zengi.

Pogány kínaiak fejüket csóválják:
„Biz' az ilyen ember ritkítja a párját:
Szeretetet hirdet s úgy tesz, ahogy mondja,
Bűnösre, szegényre van szerető gondja.“

S bár gátat nem ösmert hő szeretetében,
A jó öreg Liben mégis kiváltképen
Könyületesség azok iránt támadt,
Akkor rabszolgái mákony mámorának.

Végesvégig járta a bűnnek tanyáit,
Szabadító Krisztust hirdette ott váltig,
Mákonypipát szíva, hol várják az álnok,
Testet-lelket rontó, buja, gonosz álmot.

Költögeti őket: „Halljátok, halljátok:
A sátán vetette ezt az igát rátok;
Romlástokat Krisztus bizony nem akarja,
Megszabadít még ma Ő hatalmas karja.“

S ha diadalt vészen az Úr egy-egy lelken,
Linek boldogsága kibeszélhetetlen;
Keblére öleli, házába fogadja,
Úgy gondját viseli, mint az édesatyja.

Nincs oka panaszra. Van vendége bőven :
Bizony kettő is jön, egy ha elmenőben ;
Senkit el nem küld ő, mindenkit marasztal ;
Míg bírja a kamra, megterül az asztal.

Ám Csang, kaján öcsce rákezd nótájára :
„Jön a kudarc, látom, eljön nemsokára ;
Tudom, hamarosan kiürül a kamra :
Emlékezzetek csak jósoló szavamra !“

S Csang jóslata mintha be is teljesednék...
Öreg Lire az ég imént nevetett még,
De most sötét felleg tornyosul felette,
Derült, szép napjait szinte már feledte.

Szörnyű szárazság lett. Hajh, szomjan epedt el,
Mely már-már biztatott ízes ígérettel,
A rizs, az áldott rizs, Kínának kenyeré,
És minden ház és szív jajszóval lett tele.

Jó öreg Lit most már elkerülik messze :
Istennek igéjét nincs, kinek hirdesse ;
Az ő küszöbén is ott van már az inség
S számára is hozza csüggedés bilincset.

Bezzeg örül Csang most : „Látjátok, látjátok !
Megmondtam előre, megfogja az átok !
Hitét megtagadó őseit gyalázza :
Hogy ne lenne néki csufságos romlása !“

Öreg Li meghallja. Meghallja, megdöbben.
Könyörög az Úrhoz : „Tartsd jobbod fölöttem!
Hogy én szégyent valljak, Uram, óh ne engedd,
Add, hogy mindhalálig bizakodjam benned!

III. Az Úr Li mellé áll.

Nő a nyomorúság egyre jobban, jobban :
Csang az öreg Lihez egyszer csak betoppan.
Egy zsák köles vállán, ezt elébe téve,
Igy kezd fennhéjázó, káromló beszédbe :

„A te Istenedtől éhen pusztulhatnál!
Élsz-e, kisebb gondja is nagyobb tán annál.
Hoztam egy kis kölest, hogy ne vessz el éhen.
Nékem köszönheted, ha megmaradsz, nékem!

Rá felel öreg Li szelíden, de bátran :
„Él az igaz Isten, aki mellé álltam :
Tudom, átsegít Ő a nyomorúságon ;
Hogy elküldött hozzám, ebből is azt látom.“

Csang egy jót kacag rá : „Mondok egyet, bátya :
Kinek van igaza, ez legyen próbája :
Ha elfogy a köles s újra semmid sincsen :
Én meg nem segítek, segítsen meg Isten!“

Azzal odább áll Csang. Egy jó hét múltával
Kaján kíváncsian benyitni nem átall,
Mert, hajh, lesi, várja : jön-e már az inség,
Megragadja-e már öreg Li kilincset?

Megvárakoztatja takarékos bátyja...
Végre egy nap mégis kárörvendve látja,
Kifogyott majd minden; egy-két nap a híjja
S az éhség fogait reá vicsorítja.

Öreg Li nem retteg. Könnyörög Urához:
„Szárnyad alatt, Uram, olyan bátorságos!
Bizodalmamat én Tebenned vetettem:
Nyomorúság napján állj, Uram, mellettem!”

Ilyenténmód végül a napot megérte,
Hogy semmije sem volt az napra ebédre.
Nem lévén, mit főzzön, csöndben elmélázva,
Kitelepedett a pitvar ajtajába.

Egyszerre csak támad vad vijjogás, lárma;
Viaskodó hollók éjfelete szárnya
Árnyékot vet ím az udvar közepére
S egy nagy darab hús csak odahull elébe.

Föleszmél, fölpattan . . . s egy pillanatra rá
Épen a hús mellé egy cipó hull alá.
Keze kulcsolódik, már mozdul az ajka:
Hű mennyeie Atyját vígan magasztalja!

Igy jártak a hollók. Oda van a zsákmány . . .
Egyik a másiktól a jót megkívánván
Összemarakodtak és így lett ebédje
Annak, ki Urától azt ép várta, kérte.

Vén Li dologhoz lát. Jó tüzet rak menten,
A bográcsba a húst beaprítja rendben.
A finom ebédnek már illata szálldos,
Amikor Csang benyit jó öreg bátyjához.

Megcsapja az illat . . . Meghökken, elképed :
„Honnan vetted, bátyám, e finom ebédet ?“
Az alázatosan Urát magasztalva,
Elmondja, kegyelmét hogy megtapasztalta.

És fejét meghajtva szól Csang, a hitetlen :
„Nehéz rugódoznom az ösztöke ellen.
Igazságnak vágya mozgatja a szívem :
Te ösmered, bátyám, tárd elébem híven !“

Megalázkodott Csang. Nem is tétovázott :
Szívébe fogadta a nagy igazságot ;
S nemsokára ő is az ígét hirdette
S magasztalta Jézust mindennek felette.

Mikor a sötétség Krisztus ellen támadt,
Csang híven engedett Ura hívásának.
S bátor vértanúként éltét odaadta
A szent, győzhetetlen zászlónak alatta.

Azóta tán Li is megkoronázottan
Véle együtt vígan hallelujáz ottan,
Hol üdvözült ajkon zeng a boldog ének
A mi üdvösségünk áldott Istenének.

Fülöp és Kandáke királyasszony komornyikja.

Fülöp vándorbotot ragad :
Az ó Gázába tart.
Derült a lelke. Hallgatag,
Amerre mén, a sivatag ;
Miként a sír, kihalt.

De útitárs azért kerül
E nem járt úton is.
Hintó közelg észak felül.
Tarkán ragyog. Hetykén megül
Bakján a mór kocsis.

Benn egy nagyúr. Ébenfaszín
Testén bíborlepel :
Arannyal ékes rajt' a hím ;
Göndör fejét lehajtja s ím
Egy könyvbe mélyed el.

Az Úr igéje, a kinek
Most látta templomát.
De hajh ! nehezen érti meg ;
Fátylán csodás rejtelminek
Szeme hogy hasson át ?

Fülöp köszönti nyájasan,
— A Lélek hajtja rá — :
„E könyvnek mély értelme van,
A mélybe — ne sértsen szavam —
Magad hogy szállsz alá ?“

Az rátekint és esdve szól :
„Igaz, az íge mély.
Mi a bajom, sejtet te jól :
Csak küzködöm én balga mór.
Jövel, ha tudsz, segélj !“

Fülöp fel a hintóba hág :
Szegény mór úgy örül !
Halkan dobognak a paták.
Hallgat, figyel a pusztaság,
Nincs semmi nesz körül.

„Mint bárány vágóhídra ment
A néma szenvedő.
Bűnünket hordozá a szent,
Dicsénekünk ő róla zeng.
Miértünk halt meg Ő.“

„És mert oly mélyre szállt alá
Hív engedelmesen :
Az Isten felmagasztalá,
Örök királyság szálla rá :
Király a lelkeken.“

S Fülöp csak szórja pazarul
Az isteni magot.

Könyvét már érti a nagyúr,
Szívébe' hitnek lángja gyúl,
Sötét szeme ragyog.

Gyémánt s a gyöngy tündöklenek,
De mely fölér velük,
Az égi, tiszta gyöngyszemet
Mégis csak itten lelte meg,
E vad, kopár helyütt.

A vándor, aki fogatán
Mint vendég lelt helyet,
A gyeplőt megragadta lám,
S most fent kereng az oldalán
A csillagok felett.

Amíg az út fővényivel
Vesződik a fogat,
Szivük az Úr emeli fel
S az — mint Illés — sas-röptivel
A mennybe látogat.

De ím, ezüstös fényiben
Egy tónak tükre int.
„Úram, úgy vonja a szívem,
Úgy vágyom elmerülni benn
Az Úr szava szerint.“

„Ha Jézusé vagy, megtehetd.“
„Övé, övé vagyok.“
„Frigyet köt úgy az Úr veled:

Jövel, alámerítelek.“
S tüstént leszállnak ott.

Urát nem érti, mi lelé,
Csak néz a szolganép:
A vízbe le, Fülöp elé
— Biborpalástját elveté —
Fejét maghajtva lép.

Szelíd szellő fuvalma leng;
Derült az ég, ragyog.
Khám zsengején az Atya fent
Örvend s felé szózatja zeng:
„Jövel, Atyád vagyok.“

Mily hálás, mondja a nagyúr,
De míg rá szót talál,
Fülöp nem hallja: angyalúl
Ki elküldötte őt, az Úr,
El is ragadta már.

S ő boldogan tovább mehet:
Az Úr vele vagyon.
Kivánok ily társat neked,
Ki téged is ily hűn vezet
Zarándok-úton.

Gerok Károly után.

Történet egy keresztről.

A hegytetőkről száll alá a vándor.
Kitárva karjait, köszönti lenn
A völgy: rajt' ép az alkony pírja lángol.

Leáldozó nap enyhe fényiben
— Az Úrhoz fent bizó fohászt bocsátva —
Az üde pázsitágyra lepihen.

Fáradtan csakhamar szemét lezárja
S a lélek, ím, elhagyja sátorát,
Ragadja már az álom röpke szárnya.

A nap az Úr arcává változ' át,
Az égbolt, mint palást, vállát takarja
S a föld reája tarka fodrot ád.

„Atyánk, kinek így szólit szive, ajka,
Kegyelled attól nem vonod te meg,
Szívét mi gyötri, ha neked bevallja.

Kell, hogy kereszt alatt görnyedjenek,
Kik itt születtek, itt e földtekén;
De terheink, hajh, egyenlőtlenek.

Biz' az enyém is túl a kelletén
Nehéz s majd összeroskadok alatta:
Erőmhöz szabd, Uram, ezt kérem én."

Alig, hogy így szólt, abb' a pillanatba
Robogva szélvihar kél s hirtelen
Magával a magasba felragadta.

Ahol letette, sok tágas terem
Nyílott egymásba és hosszú sorokban
A fal menten kereszt, töméntelen

És dörg egy hang: „Im, itt felhalmozottan
A gyötrelem: válassz, terajta áll,
Melyik kereszt vagyon kedvedre jobban“.

S elindul. Mely'k alatt nem sajnó a váll,
A sok keresztet megvizsgálja sorra;
Közöttük tétován, fontolva jár.

Nehéznek véli ezt, amazt nagyolja.
Emennek éle belevág a húsba,
Ajánlja bár kicsiny és könnyű volta.

Amannak fénye csalogatja, húzza,
Akár a sárarany csillog-ragyog,
De, hajh, mit ér a fény, szörnyű a súlya.

Letészi azt. Csalódva hagyja ott
S remélve már meg erre itt tekint...
Meg egyiknél sem állapodhatott.

A sok keresztet megpróbálta mind,
De csak hiába fáradott, hiába!
Keresni, válogatni kezd megint...

És, im, egyet csak most vesz észre... Hátha
A többinél ez tűrhetőbb talán?
S próbálja is már, bírja-e a válla?

Igénytelen kereszt, van súlya, ám
Tagadhatatlan: ezt megbírja épen
És szól: „Uram, én ezt választanám“.

S most látja csak: hiszen ezt hordja régen.
Előbb is ezt osztá neki az Úr;
Zokszó, panasz ez ellen kelt szívében,

S fölvette s hordta most már szótlanul.

Chamisso Adalbert után.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 10
31-054 Kraków

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 10
31-054 Kraków

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 10
31-054 Kraków

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 10
31-054 Kraków

OSZK

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 10
31-054 Kraków

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 10
31-054 Kraków

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1973 NOV 09

